

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3062/2024
12.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., кога заступа Дамир Бејић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Медиана“ Ниш, кога заступа Драган Јовановић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2262/23 од 10.07.2024. године, у седници одржаној 12.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2262/23 од 10.07.2024. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 2262/23 од 10.07.2024. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 2412/22 од 27.01.2023. године у усвајајућем делу (део става првог изреке у ставу трећем и четвртном изреке) тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име разлике од исплаћене до припадајуће накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора исплати износе и то:

за 2013. годину

- за септембар износ од 961,82 динара, са законском затезном каматом почев од 21.10.2013. године па до коначне исплате,
- за октобар износ од 846,38 динара, са законском затезном каматом почев од 21.11.2013. године па до коначне исплате,
- за новембар износ од 845,29 динара, са законском затезном каматом почев од 21.12.2013. године па до коначне исплате,
- за децембар износ од 880,30 динара са законском затезном каматом почев од 21.01.2014. године па до коначне исплате,

за 2014. годину

- за јануар износ од 1.036,43 динара, са законском затезном каматом почев од 21.02.2014. године па до коначне исплате,
- за фебруар износ од 303,48 динара, са законском затезном каматом почев од 21.03.2014. године па до коначне исплате,

- за март износ од 667,50 динара, са законском затезном каматом почев од 21.04.2014. године па до коначне исплате,
- за мај износ од 830,25 динара, са законском затезном каматом почев од 21.06.2014. године па до коначне исплате,
- за јун износ од 281,03 динара, са законском затезном каматом почев од 21.07.2014. године па до коначне исплате,
- за јул износ од 1.008,41 динара, са законском затезном каматом почев од 21.08.2014. године па до коначне исплате,
- за август износ од 240,10 динара, са законском затезном каматом почев од 01.09.2014. године па до коначне исплате,
- за септембар износ од 1.072,44 динара, са законском затезном каматом почев од 21.10.2014. године па до коначне исплате,
- за октобар износ од 948,18 динара, са законском затезном каматом почев од 21.11.2014. године па до коначне исплате,
- за новембар износ од 453,56 динара, са законском затезном каматом почев од 21.12.2014. године па до коначне исплате,
- за децембар износ од 775,37 динара, са законском затезном каматом почев од 21.01.2015. године па до коначне исплате

за 2015. годину

- за јануар износ од 1.252,70 динара, са законском затезном каматом почев од 21.02.2015. године па до коначне исплате

да се обавезе тужени да у корист тужиоца на износ основице утврђено назначеним ставом изреке за период од септембра 2013. године закључно са јануаром 2015. године уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Фонду ПИО за доприносе за здравствено осигурање Републичком фонду за здравствено осигурање по стопи која важи на дан уплате и да се обавезе тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати укупно износ од 71.000,00 динара, у року од осам дана од дана пријема пресуде под претњом извршења.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 2412/22 од 27.01.2023. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име разлике између припадајуће и исплаћене накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од септембра 2013. године до јануара 2015. године исплати појединачне месечне износе означене у изреци пресуде са законском затезном каматом по месечном доспећу до исплате, док је захтев преко досуђених износа до тражених износа одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име разлике између припадајуће и исплаћене накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за месец април 2014. године, месец фебрур и март 2015. године исплати појединачне месечне износе означене у изреци пресуде са законском затезном каматом по месечном доспећу до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да у корист тужиоца уплати доприносе за ПИО и здравствено осигурање надлежним фондовима на износе основице досуђене ставом првим изреке по стопи која важи на дан уплате. Ставом четвртим

изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 179.766,00 динара са законском затезном каматом на износ од 168.500,00 динара од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2262/23 од 10.07.2024. године, ставом првим изреке, потврђена је пресуда Основног суда у Нишу П1 2412/22 од 27.01.2023. године у усвајајућем делу става првог изреке и у ставу трећем изреке и жалба туженог одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда у ставу четвртом изреке тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 82.300,00 динара са законском затезном каматом на износ од 78.500,00 динара почев од дана извршности до коначне исплате, док се захтев преко наведеног а до првостепеном пресудом досуђеног износа од 179.766,00 динара са законском затезном каматом на износ од 168.500,00 динара почев од дана извршности до коначне исплате, одбија као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни суд је дозволио одлучивање о посебној ревизији туженог на основу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) сматрајући да постоји потреба за уједначавањем судске праксе у погледу права запослених код туженог на исплату тражене разлике за неисплаћени регрес, па је одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на пословима ... у ПЈ Тужилац тужбом тражи исплату разлике накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2013. до 31.01.2015. године, заснивајући захтев на одредбама Колективног уговора туженог број 1-1977 од 07.04.2011. године који је у наведеном периоду био на снази. У одговору на тужбу и током поступка, тужени је оспоравао основ и висину тужбеног захтева, наводећи да је обрачун и исплату спорних потраживања вршио тужиоцу у оквирима императивних - ограничавајућих прописа у које спадају Закон о утврђивању максималне зараде у јавном сектору, Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору, Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања корисника јавних средстава и Уредбе о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима. На основу налаза вештака економске струке од 04.08.2018. и 26.08.2021. године утврђена је разлика од исплаћених до припадајућих износа за све наведене основе траженог новчаног потраживања према Колективном уговору. Према извештају Комисије вештака утврђено је да је програм пословања по питању масе исплаћених средстава зараде реализован у проценту 99,7191% по годинама за спорни период (просек 99,72%). Цена рада за најједноставнији рад формирана је тако што се маса средстава за зараде за укупан број

запослених у бруто износу утврђена програмом пословања за конкретни месец подели бројем укупних коефицијената запослених у том месецу. Тако утврђена цена рада множи се са коефицијентом сваког запосленог радника. На тај начин се утврђује основна зарада која није могла бити у износу који је утврђен колективним уговором, управо због предефинисане суме средстава за зараде и током времена је одступала све више, јер је просечна зарада у Републици која је била основ за утврђивање основне зараде према Колективном уговору расла у већем проценту, него што је програмима пословања планирано повећање зарада а које је било условљено другим законским и подзаконским актима. Такође, почев од новембра 2014. године применом Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава дошло је до додатног смањења бруто основица, па и цене рада код туженог.

При овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца делимично основан те да исти има право на исплату накнаде разлике трошкова на име регреса за коришћење годишњег одмора сходно цитираној одредби Колективног уговора код послодавца за назначени период док је део захтева одбио. Закључује да је било средстава да се тужиоцу исплати одређена разлика на коју има право по Колективном уговору а тужени није имао основа да дерогира одредбе општих аутономних права и обавезе из закљученог Колективног уговора.

Овакву правну аргументацију прихватио је и другостепени суд и потврдио првостепену пресуду у погледу усвајајућег дела тужбеног захтева за главну ствар док је преиначио првостепену одлуку у делу о трошковима поступка. При томе и другостепени суд полази од примене одредбе чл. 115. и 105. Закона о раду, члана 18. став 6. истог закона као и члана 43. ст. 6. и 7. Колективног уговора од 07.04.2011. године закључујући да тужени није могао тужиоцу ускратити право признато назначеним прописима.

Врховни суд налази да се основано ревизијом указује да су пресуде нижестепених судова донете уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 1. Закона о умањењу нето прихода лица у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 108/13) прописано је да се овим законом уређује умањење нето зараде и нето других примања запослених, односно ангажованих лица у јавном сектору Републике Србије, уз одређене изузетке прописане овим чланом закона. Према члану 2. закона, јавни сектор Републике Србије чине између осталог и јавна предузећа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно локална самоуправа, као и субјекти чији је оснивач јавно предузеће. Зарада запосленог у јавном сектору обухвата: зараду, односно плату и накнаду зараде, односно плате у складу са законом који уређује радне односе, осим за запосленог у јавном сектору који је упућен у иностранство ради обављања послова за правна лица - резиденте Републике за којег је зарада исплаћени новчани износ за извршени рад, док друго примање запосленог у јавном сектору представља сваки приход који остварује запослени у јавном сектору од исплатиоца прихода као уговорену накнаду за рад финансирану из средстава тог исплатиоца прихода или другог лица из јавног сектора, а који се не сматра зарадом у складу са овим законом. Чланом 3. закона прописано је да умањени нето приход запосленог у јавном сектору представља нето приход помножен коефицијентом за умањивање који је ближе одређен овим чланом. Члан 4. став 1. наведеног закона прописује да је исплатилац прихода дужан да обрачуна, обустави и на прописани

уплатни рачун буџета Републике Србије пренесе збир разлика за уплату обрачунатих за свако лице запослено у јавном сектору истога дана када овим лицима исплаћује умањени нето приход, док је ставом 2. прописано да по истеку календарског тромесечја, а најкасније до 15. у првом месецу наредног календарског тромесечја, Пореска управа контролише да ли је за претходно календарско тромесечје нето приход запослених у јавном сектору умањен у складу са овим законом.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица као корисника јавних средстава са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона, прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи, на основу којих се повећава износ плата и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Чланом 104. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14) прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Одредба члана 105. Закона о раду прописује да се зарада састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа, у складу са општим актом и уговором о раду (став 1.). Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматра се зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде (став 2.). Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматрају се сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4) и 5), члана 118. тач. 1-4), члана 119, члана 120. тачка 1) и члана 158. овог закона (став 3).

Тужени је корисник буџетских средстава и на њега се, осим поменутог закона, примењују Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, па појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату

плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога и по схватању овог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете пре ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега је другостепена пресуда преиначена и тужбени захтев тужиоца одбијен.

Како су нижестепени судови због погрешне примене материјалног права обавезали туженог да тужиоцу исплати тражене накнаде, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев тужиоца.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу чл. 153. и 154. ЗПП припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су му досуђени у укупном износу од 71.000,00 динара, и то: 9.000,00 динара за састав одговора на тужбу, за стручни састав поднеска након вештачења 9.000,00 динара, састав жалбе 18.000,00 динара, састав ревизије 27.000,00 динара, трошкова вештачења 8.000,00 динара, све према важећој Адвокатској Тарифи („Службени гласник РС“, број 37/21 од 14.04.2021. године). Трошкове за судске таксе нису признати јер исти нису опредељени по висини. Нису признати ни трошкови заступања јер број рочишта није опредељен (по броју – која су одржана и која нису). Нису признати ни трошкови за остале поднеске учињене пред првостепеним судом јер исти нису били неопходни.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић